

ג' שבט ה'תשע"ח 19.1.18

מגזין מס' 462

ערב שבת פרשת בא

קשר-שבועי מאת הרב יאיר כלב

מוקדש לעלוי נשמת מרקו בן רחל ז"ל ת.נ.צ.ב.ה



ג"ה

החייב כסנא

התורה לרוב תדבר

תמליל בעיבוד קל מתוך שיעורי הרב כלב

התורה פונה אל רוב בני האדם, התורה לא פונה אל צדיקים כי הם יחידי סגולה, ממש ספורים בכל דור. התורה פונה לאנשים נורמליים. אדם נורמלי זה אדם שיש לו בעיה קשה ביותר לחיות בהווה, משום שלחיות בהווה זה אומר להתגבר על אהבת עצמי. ולהתגבר על אהבת עצמי זהו בעצם מחסום, שבכדי לעבור אותו צריך להשקיע עבודה בשני דברים: שלב ראשון - להודות שאני פצוע, להודות שיש לי בעיות, להודות במחלות שלי, להודות במגבלות שלי. ידיעת המחלה היא - חצי תרופה. שלב שני - לחפש את הפתרונות ולממשם בפועל.

באתר ביו-טיוב ובפייסבוק:
מגזין, שיעורים נגונים ובלוגים מצולמים
(באיכות HD), שידורים חיים בימי חמישי.

WWW.TANYAOR.COM



עזרה ראשונה לנפשו

ספר התניא



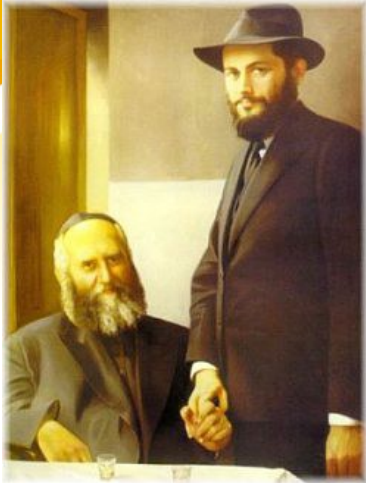


"לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש..." (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי' קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש...

בימים האלה מקיים הרב כלב שיעור שבועי קבוע מידי יום חמישי בשעה 21:15 במושב חמד שבמרכז הארץ. השיעור משודר בזמן אמת בשידור חי באינטרנט, באתרנו: www.tanyaor.com.
הכניסה לישוב בכביש (מס' 412) המוביל מבית דגן לאור יהודה, רח' הזית 83 בבית הכנסת שבחצר משפחת שרעבי. התכנסות (כיבוד ושתייה קלה מ-20:45) במושב חמד, לפרטים נוספים: שי גרציק 052-4-446-144



[בכניסה למושב חמד - ישר עד הכיכר, בכיכר שמאלה לרח' הזית - לקראת סוף הרחוב, לפני הכיכר הבאה - הזית 83 מצד שמאל. חניה בשפע מאחורי בית הכנסת שבהמשך שביל הכניסה לחצר]



בתמונה: הרבי הריי"צ (יושב) וחתנו רבי מנחם מענדל שניאורסון, לימים הרבי, נשיא דורנו

הכנה ל-י' שבט



יום ההילולא (הסתלקות) של הרבי הקודם מליובאוויטש, אדמו"ר הריי"צ, ויום קבלת הנשיאות של ממלא מקומו הרבי נשיא דורנו, רבי מנחם מענדל שניאורסון מליובאוויטש.

יום הסתלקות

י' בשבט ה'תש"י (1950) הוא יום הסתלקותו של הרבי הקודם, נשיאה השישי של חסידות חב"ד, רבי יוסף יצחק שניאורסון מליובאוויטש (הרבי הריי"צ). מידי שנה ביום הסתלקות הצדיק ('הילולא') נפתח 'שער' לשפע רוחני חדש היורד לעולם, נתינת כח להתעלות בעבודה הפנימית. אמנם הכנת הכלי לקליטת שפע זה היא ההתבוננות בפועלו של הצדיק בכלל ולימוד תורתו בפרט.

מסירות נפש על היהדות

בין קווי דמותו המופתית של הרבי הריי"צ, בולטת מסירת נפשו ללא חת על שמירת הגחלת היהודית תחת עולו של המשטר הקומוניסטי ברוסיה של אותם ימים. משטר אימתני זה חרט על דגלו דריסת והכחדת כל סממן דתי בכל רחבי המדינה. באותם ימים טרופים של חושך ומחנק, היתה זו סכנת נפשות כפשוטה להלך ברחובות בחזות יהודית בגלוי, וכל שכן לקחת חלק פעיל במאבק המחתרתי על המשך קיומה של היהדות ברוסיה. מדי יום ביומו חרפו חסידי הרבי נפשם על החזקת היהדות: הם חינכו את ילדי ישראל במחתרת ברוח היהדות, ערכו בריתות בחדרי חדרים, בנו בסתר מקוואות טהרה וקיימו בחשאי תפילות בציבור ושחיטה כשרה.

בשל פעולותיו ופעילות חסידיו, הלכה ונתהדקה סביב הרבי הריי"צ טבעת החנק מצד המשטרה החשאית הסובייטית, עד אשר נאסר ונידון למוות. פרטי השתלשלות הענינים ועד להצלתו הפלאית ויציאתו מן המאסר ומגבולות רוסיה אל 'העולם החופשי', מתועדים ומתוארים באריכות בדברי ימי חב"ד.

בעוד שליחיו הנאמנים נשארים ברוסיה וממשיכים שם במסירות נפש במלאכת הקודש, פועל הרבי גם בצאתו מרוסיה ללא לאות למען קיום וחיזוק היהדות בלטביה ובפולין, ולאחר מכן ביתר שאת וביתר עוז גם באמריקה. אף שעונה קשות בזמן מאסרו והיה שבור ורצוץ גופנית, נשאר הרבי איתן ברוחו, ועסק כל ימיו בביסוס והפצת היהדות עד ליומו האחרון.

מסירות נפשו של הרבי הקודם הניחה את היסודות לפעילות הכבירה שביסס והרחיב חתנו וממלא מקומו רבי מנחם מענדל שניאורסון, נשיא דורנו, אשר תחת שרביט הנהגתו התפתחה וצמחה הפצת היהדות למימדי ענק שלא נודעו כמותם בדברי ימי עמנו.

יום התוועדות והתקשרות

בריכוזי ובתי חב"ד שבכל רחבי תבל מציינים את היום הקדוש ומתוועדים, שבת אחים גם יחד, בדברי חיזוק והתעוררות לעבודה פנימית ובנגינת ניגוני נשמה חסידיים מעומק הלב.

ואחת מבני ישראל בדרישה תקיפה ובלתי מתפשרת (אם כי בדרכי נועם ובמאור פנים) לממש שליחות נשמתו כיהודי בעולם הזה – להתמסר כפי יכולתו למלאכת הדלקת "נר מצוה ותורה אור". 'כל יהודי הוא שליח', מדגיש הרבי, וחובה קדושה היא המוטלת על כל אחד ואחד לעורר בעצמו ובזולתו את נקודת היהדות, מבלי להתפעל מעניני העולם ומקשיי ומניעות חשכת הגלות. הרבי תובע יגיעה ונתינה עצמית בכל: בלימוד התורה

וקיום המצוות בכלל ובלימוד והפצת מעיינות החסידות חוצה בפרט. בהתוועדויותיו ובאגרותיו מחזק הרבי ללא הרף את ענין ההשפעה על הזולת במאור פנים (עניני יהדות אצל יהודים, וקיום שבע מצוות בני נח אצל אינם יהודים), תוך מיצוי היכולות והכשרונות האישיים. ולשם כך יש לרתום את כל המשאבים הגשמיים, כולל סממני הקידמה והטכנולוגיה המתחדשים ללא הרף, להופכם מרכבה לקדושה!

בשמשו דוגמא חיה, מעניק לנו הרבי באישיותו הכבירה השראה ונתינת כח להצליח במשימת כל המשימות ששכרה לא יסולא בפז – הזכות להיות שותפים למלך מלכי המלכים במעשה בראשית, היא ההתעסקות במלאכת תיקון העולם (הפנימי והחיצוני – בתוך האדם ומחוצה לו), מלאכה המזרזת את הגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש.

מבואר בחסידות כי יום ההילולא הינו זמן המוכשר ועת רצון להתבוננות במעשיו, תורתו ועבודתו של הרבי. ללמוד מדרכיו ולהתחזק בקיום הוראותיו המאירות מדי שנה בשנה במשנה תוקף ובאור חדש ביום הסתלקותו. ביום זה מרבים בנתינת צדקה לחיזוק המוסדות הפועלים ברוח הוראותיו וכותבים לרבי 'פדיון נפש' לבקשת ברכה, אותו משגרים על מנת לקראו על ציונו הקדוש.

מדליקים ביום זה נר נשמה ולומדים פרקי משניות המתחילים באותיות שמו [כמנהג ישראל, ללמוד ביום האזכרה (יארצייט) משניות לעילוי נשמת הנפטר. רמז למנהג – 'משנה' אותיות 'נשמה']. כמו כן לומדים את מאמרו האחרון, "באתי לגני", שימים ספורים לפני הסתלקותו ציווה להביאו לדפוס על מנת ללמדו.

"ובא השמש וזרח השמש"

במוצאי י' שבט ה'תשי"א, שנה לאחר הסתלקות הרבי הקודם (ולאחרי בקשות חוזרות ונשנות מצד חסידי חב"ד בכל רחבי תבל) קיבל לבסוף על עצמו הרבי נשיא דורנו את הנהגת תנועת חסידות חב"ד.

חיזוק ההתקשרות

בי' שבט מאירה נתינת כח מיוחדת לחיזוק ההתקשרות לרבי נשיא דורנו ששינה את פני היהדות בימינו לבלי הכר. וזאת יש לדעת, הרבי פונה אל כל אחד

עיקר העיקרים בשיטת חב"ד – עבודה בכוחות עצמו

אין על מי להסתמך ואין אצל מי להתפנק (הרבי הרי"צ)

"בכלל בחב"ד היתה התביעה שתהיה עבודתו של כל אחד ואחד בעצמו, ולא להסתמך על הרביים... "הכול בידי שמים חוץ מיראת שמים". אינני מסלק את עצמי חס ושלום מלסייע, לסייע כפי היכולת, אבל, כיון שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, הרי, אם לא תהיה העבודה לבד (עבודה בכוחות עצמו), מה יועיל זה שנותנים 'כתבים', מנגנים ניגונים ואומרים לחיים?

הרבי (הרי"צ) היה אומר לפעמים: "אל תשלו את עצמכם... צריכים לבד להפוך את השטות דלעומת זה והרתיחה של הנפש הבהמית – לקדושה."

(משיחת י' שבט ה'תשי"א)

הסיפור השבועי

מלאך באלף

יהודים רבים באו לפקוד את מעונם ולשוחח עם נציגיו של הרבי. אחד המבקרים היה רב חשוב, מגדולי תלמידי החכמים ומורי ההוראה בטורונטו. הלה טרח במיוחד ובא לבקר את שני השליחים, והדבר עורר את סקרנותם. "במה זכינו לכבוד הגדול הזה, שתבואו לבקרנו?", שאלו אותו.

"אתם שליחים של הרבי, הלא כן?", החזיר להם הרב. השניים הנהנו בהסכמה. "נו, 'שלוחו של אדם - כמותו'!", סיים הרב, וכעבור רגע הוסיף: "אספר לכם סיפור מיוחד שהתרחש עמי ועם הרבי".

בבית הכנסת שבו הוא משמש רב מתפלל גם ראובן, יהודי מכובד ובעל מעמד. שבת אחת הוזמן לעלות לתורה. הוא קם ממקומו ופנה לעבר בימת הקריאה, ולפתע עצר בלי יכולת להוסיף לצעוד. בטרם הספיקו המתפללים להגיב איבד את שיווי משקלו וקרס על הרצפה בקול חבטה. שלוות התפילה הופרה באחת. צוות רפואי הוזעק למקום, וראובן פונה על אלונקה לחדר המיון.

מיד בתום התפילה צעד הרב למרכז הרפואי כדי לדרוש בשלומו של ראובן. בני משפחתו המודאגים קיבלו את הרב ועצבות נסוכה על פניהם. "אבא קיבל שיתוק פתאומי", אמרו לו. "הוא גם מתקשה בדיבור. הרופאים אומרים שאין בידם לעשות דבר. אנו חסרי אונים".

כעבור כמה ימים ביקר הרב את ראובן שנית. למרבה הצער לא נרשמה הטבה במצבו. הרב הפציר בצוות הרפואי לאפשר לו להיכנס לחדרו של החולה ולשוחח עמו. בתחילה סירבו, אולם דוקא ראובן שמע את קולו של הרב וביקש להכניסו לחדרו.

חורף ת"ש (1949). שבור ורצוץ בגוף אך ברוח איתנה ונחושה הגיע אדמו"ר הרי"צ (רבי יוסף יצחק שניאורסון) מליובאוויטש לארצות הברית. בניסי ניסים ניצל מציפורני הקומוניסטים, וברגע האחרון הצליח להיחלץ ממלתעות הנאצים. הכול סברו כי עתה יחיה בנחת בחוף המבטחים של אמריקה.

אך הרבי לא חשב לחיות חיי שלווה ומנוחה. עם בואו לניו יורק החל להקים מרכזי תורה וחסידות ברחבי היבשת. הוא טבע את הססמה "אמריקה אינה שונה", והחל להקים ישיבות ולשגר שליחים לערי ארצות הברית. זו היתה ראשיתו של מפעל השליחות האדיר, שברבות השנים, בהנהגת חתנו וממלא מקומו, הרבי מליובאוויטש, יחבוק את העולם כולו.

ההתחלות היו קשות. כסף לא היה לו, ובכל זאת הקים הרבי מוסדות חדשים. אחד המרכזים שהחלו להתפתח באותם ימים היה בטורונטו, העיר הגדולה ביותר בקנדה. יום אחד שיגר הרבי לשם שני שליחים, כדי לייצג אותו בכינוס למען התפתחות מוסדות החינוך בעיר. אחד מהם היה חתנו, הרב שמריהו גוראריה.

סופת שלגים קשה ציפתה לשניים בצאתם לדרך. לפניהם היו עשרים שעות נסיעה מפרכות, אך הם היו חדורים בתחושת השליחות. ואכן, השתתפותם בכינוס תרמה להצלחתו למעלה מן המשוער.

כשביקשו לשוב לניו יורק גילו שהסופה שיתקה את כל נתיבי התחבורה. טורונטו מנותקת, אין יוצא ואין בא. באין ברירה התעכבו בבית המלון, בציפייה להיחלשות הסערה.

הידיעה על שני השליחים השוהים בעיר עשתה כנפיים.

חלפו ימים מספר. מנהל המחלקה נכנס לחדרו של ראובן ובדק את מצבו. לפתע השתנה סבר פניו. כשיצא אל בני המשפחה שאל בכעס: "מי נתן לכם רשות להביא לכאן רופאים אחרים?".

"לא הבאנו שום רופא!", מיהרו בני המשפחה להבהיר, "איננו יודעים על מה אתה מדבר".

"אם כן, הרי זה נס", מלמל הרופא הבכיר בהשתאות. "אין לי הסבר אחר. אני רואה אצלו הטבה דרמטית, שאין לה הסבר רפואי. בתוך ימים ישתחרר לביתו".

בני המשפחה הנדהמים לא האמינו למשמע אוזניהם, אך העובדות דיברו בעד עצמן. בתחילה נזקק ראובן לקביים, אולם בחלוף כמה שבועות כבר היה יכול לרקוד כאחד האדם בחתונת בנו - שהיה שליחו למתן התרומה.

"מבינים אתם מדוע באתי לפגוש אתכם?", סיים הרב את סיפורו באוזני השליחים המשתאים. "הלוא ראיתי במו עיניי שאיש אלוקים הוא הרבי, וכיצד לא אחלוק כבוד לשליחיו!".

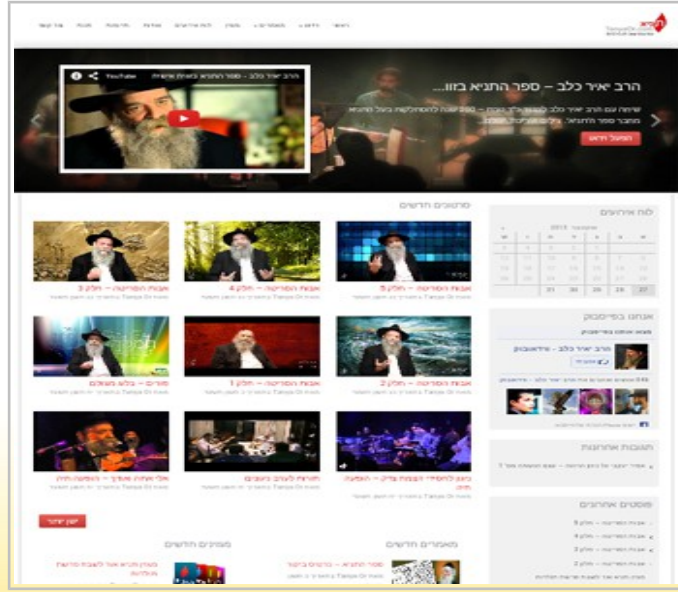
בקול חלוש ביקש ראובן מהרב להתקרב למיטתו. "בקשה לי ממך", לחש, "אנא כתוב על מצבי לרבי מליובאוויטש שבא לא מכבר לארצות הברית. בקש ממנו ברכה שאשוב לאיתני".

הרב הנהן בראשו, ומיד כשחזר לביתו כתב איגרת לרבי. את המכתב שלח בדואר מהיר לכתובתו של הרבי בברוקלין.

קצור הגיעה התשובה. יש למסור לחולה - כתב הרבי - שבימים אלו נבנית ישיבה בעיר מונטריאול שבקנדה. עליו לתרום אלף דולרים לבנייה. אינו דומה המלאך שנוצר מתרומת אלף דולרים למלאך שנברא מתרומת מאה דולרים. בהקשר זה ציטט הרבי את הפסוק מספר איוב: "אם יש עָלְיוּ מְלֶאֶךְ מְלִיץ אֶחָד מִנִּי אֶלְף", וסיכם: "אם יעשה זאת - יחלים וילך על רגליו".

תשובת הרבי הפתיעה את בני המשפחה. "איך תרומה לישיבה תרפא אותו?", שאל בחוסר אמון גיסו של ראובן. אך החולה עצמו לא הקל ראש בדברים. הוא הורה לבנו לתרום מיד את הסכום. הבן נסע בעצמו למונטריאול כדי לתת את התרומה.

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)



התחדשנו!

בוטאו לבקר

באתר המשודרג

Www.tanyaor.com

"זאת התורה אדם" (במדבר יט' ד')

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת בא

מכת הארבה

הקב"ה שולח את משה להתרות פעם נוספת בפרעה, ובה בשעה גם מודיעו כי יוסיף להכביד את לב פרעה כדי להפליא בו את מכותיו, מה שיביא להאדרת שם ה' בעולם גם לדורות הבאים.

הפעם על משה להזהיר את מלך מצרים מפני מכת הארבה שמעולם לא נראתה כמותה במצרים וכמוה לא תהיה. הארבה (מין חגב מעופף ורעבתני) יכסה את שמי מצרים, וכשירד על הקרקע, יחסל כליל את מעט הצמחייה הרכה שעוד נותרה לאחר מכת הברד. חגבי הארבה שירחשו בכל מקום יחדרו גם אל תוך הבתים ויטרידו ללא נשוא את יושביהם.

לשמע הדברים דוחקים יועצי פרעה במלך כי ישלח כבר מארצו את עבדיו העבריים. אך פרעה מנסה שוב הצעת פשרה ושואל "מי ומי ההולכים?" ושוב משיב משה נחרצות: "בנערינו ובזקנינו נלך, בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך, כי חג ה' לנו".

לכך פרעה אינו מוכן. הוא מודיע למשה כי מבחינתו אפשרית יציאת הגברים בלבד. ובראותו כי משה אינו מוותר ומתעקש על יציאת כל העם כולו, מגרשו פרעה מעל פניו.

משה נוטה את מטהו על ארץ מצרים. ולפתע מנשבת רוח קדים על הארץ, נושאת עמה במהלך הלילה נחילי ארבה אדירים. אזהרת משה מתקיימת במלואה.

עד מהירה קורא פרעה למשה ולאחרן ומתחנן כי יתפללו להסרת המכה. תפילתם מתקבלת ורוח מערבית נושאת

את כל נחילי הארבה אל מחוץ לגבול מצרים. אלא ששוב מחזק ה' את לב פרעה והוא מוסיף לסרב לשחרר את בני ישראל.

מכת החושך

המכה התשיעית, מכת החושך, באה על מצרים בשני שלבים. תחילה משתרר החושך (המוכר לנו) אשר אינו אלא העדר האור. אך למן היום הרביעי הולך החושך ונעשה סמיך ומוחשי, עד כי אין המצרים יכולים לזוז ממקומם. באורח פלא, כבשאר המכות, אין מכת החושך פוגעת כלל בבני ישראל וכמאמר הפסוק: "...ולכל בני ישראל היה אור במושבותם".

עתה כבר מוכן פרעה לאשר יציאת עבדיו העברים כולם, כולל ילדיהם הרכים. רק את צאנם ובקרים, אומר הוא, ישאירו במצרים. משה מבהיר לפרעה בתוקף כי בני ישראל יצאו מארצו עם כל רכושם, ועוד, מוסיף הוא ואומר, גם המצריים יוסיפו ויתנו מצאנם ובקרים לזבוח לה'.

פרעה רותח מזעם ומגרש את משה מעל פניו. הוא מאיים עליו לבל יעז להתייצב עוד לפניו, אחרת - ימיתו.

ויצאו ברכוש גדול

קודם צאתו בפעם האחרונה מעם המלך, מזהיר משה בשם ה' את פרעה מפני המכה האחרונה בה ימותו כל בכורי מצרים ואף בכורי בעלי החיים. בהלה ופחד עצומים יפלו על המצריים, עד כי שרי המלך ועבדיו יתחננו בפני פרעה בבכיות נוראיות שימהר להוציא את עם ישראל ממצרים, ובלבד שתפסק המגיפה הנוראה. משה מסיים

את דבריו ויוצא בכעס מלפני פרעה.

המכה הבאה העשירית במספר, מבטיח ה' למשה, תהיה האחרונה והאנושה מכולן. בעקבותיה ימהר פרעה לשלח מארצו את בני ישראל ואף ידחוק בהם לצאת בחיפזון. קודם צאתם, מצווה ה', ישאלו בני ישראל כלי כסף וכלי זהב משכניהם המצרים, ובזה תתקיים בהם ההבטחה האלוקית לאברהם אודות סוף גלות צאצאיו במצרים – "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול".

ואכן המצריים, שגאוותם נשברה, כיון שמייקרים הם את בני ישראל ומעריצים את גדולת משה מנהיגם, נענים כולם ברצון לשכניהם העבריים ומשאילים להם את כליהם.

"כזה ראה וקדש"

ערב יציאת בני ישראל ממצרים, בא' בניסן, שנת 2,448 לבריאת העולם, קובע ה' באזני משה ואהרן כי החודש הזה בו יצאו בני ישראל מגלות לחירות, הינו מעתה החודש הראשון למניין חודשי השנה. ובהראותו להם את הלבנה ביום התחדשותה, מלמדם ה' לדורות – "כזה ראה וקדש". כלומר, מידי 29 או 30 ימים, כל אימת שתתגלה שוב הלבנה בהתחדשותה, יקדש בית הדין של חכמי ישראל שבכל דור ודור את החודש, והם אשר יקבעו על פי הראייה את ראש החודש (וכך ידעו גם לחשב את זמנם המדויק של המועדים).

דם הפסח – מגן מפני מכת בכורות

באותו מעמד מצוה ה' את משה ואהרן לומר לבני ישראל להכין שה תמים ביום העשירי לחודש, כדי שיהיה שה מזומן להקריבו ביום י"ד בחודש ניסן ערב יציאתם ממצרים. על כל שה, זכר בן שנה מן הכבשים או מן העיזים, יהיו מנויים חבורת אנשים אשר יקריבוהו ויאכלוהו צלוי באש. הקרבן יישחט בין הערביים ובני החבורה יסיימו לאוכלו באותו הלילה.

בכל בית מבתי ישראל יתנו בני ישראל על מזוזות המשקוף מדם הקרבן, כסימן זיהוי למלאך ה' שיפסח על בתיהם במכת הבכורות.

בני ישראל יאכלו את הקרבן עם מצות ומרורים כשהם חגורים ומוכנים לצאת לדרך.

חג הפסח – חג המצות

לאחר זבח הפסח אסורה אכילת חמץ בשבעת ימי חג המצות, על כן יש לבערו מן הבית ומרשות ישראל קודם החג. בימים אלה מותרת אכילת מצות בלבד.

היום הראשון וכן היום האחרון משבעת ימים אלו הינם ימי חג, מקרא קודש, שאסורה בהם כל מלאכה. ביום הראשון מחוייבים בני ישראל באכילת המצות, ואילו בשאר הימים, אף שגם בהם חל איסור אכילת חמץ, מכל מקום אין אכילת המצה בהם חובה כי אם רשות.

קרבן הפסח – ציווי לדורות

משה מכנס את זקני העם ומוסר באזניהם את ציווי ה' אודות קרבן הפסח. בני ישראל מזהירים שלא לצאת בליל ט"ו בחודש מפתח בתיהם המסומנים בדם הפסח. בלילה זה יפסח ה' על בתיהם ובכורי ישראל לא יפגעו במכת בכורות.

משה מודיעם כי ציווי קרבן הפסח הוא ציווי לדורות. חג הפסח בכל שנה במועדו יהיה לאות ולסימן לבני ישראל שבכל דור ודור. כאשר יתמהו הצעירים לפשר הקרבן וחוקותיו, יספרו להם זקניהם אודות הנס הגדול שאירע לאבותינו במצרים.

בני ישראל משתחווים ומודים על בשורת הגאולה הקריבה ובאה ויוצאים מיד לקיים את מצוות ה'.

מכת בכורות

בחצות ליל ט"ו בניסן מתחילה המגיפה הנוראה במצרים. בזה אחר זה מתים כל בכורי מצרים, מבכורות בית המלוכה ועד לבכורות השפחות, השבויים והאסירים ואפילו בכורות הבהמות.

זעקות שבר ובכיות עולות מכל עבר בכל רחבי הממלכה. ואיסור שבירת עצם ממנו.

זכר ניסי יציאת מצרים לדורות

בסיום פרשתנו מוסיפה התורה ומציינת כמה מצוות, שענינן שמירת זכר ניסי יציאת מצרים בתודעת בני ישראל לכל הדורות:

מצות בכורות: קדושת הבן הבכור (בכורות ישראל קנויים לקב"ה משעה שהצילם במכת בכורות) מחייבת פדייתו מהכהן בכסף; גם הבכור הנולד בעדרי הצאן והבקר, מצווים בני ישראל להעלותו קרבן לה'; את בכור החמור (בהמה טמאה שאין להעלותה כקרבן על המזבח) יש לפדותו בשה.

חג המצות: החמץ אסור באכילה כל שבעת ימי חג הפסח ויש לבערו בימים אלה מרשות ישראל ב"בל יראה ובל ימצא"; היום הראשון והאחרון הינם ימי חג מקרא קודש ואסורים במלאכה, לבד ממלאכה הנדרשת לאכילה; ביום הראשון אכילת המצה היא חובה ואילו בשאר ימי החג רשות.

תפילין: יציאת מצרים מוזכרת רבות בפרשיות התפילין (ובתפילה) ומצות הנחתם בכל יום מימות החול משמשת אות וזיכרון לניסים הגדולים שעשה ה' במצרים לאבותינו ולנו.

פרעה, שאף הוא עצמו בכור, מחפש בבעתה אחר משה ואהרן, ובפיו התחינה 'מהרו וצאו מארץ מצרים אתם וכל העם, גברים נשים וטף על כל רכושכם וצאנכם'.

המצריים המזועזעים מתחננים ודוחקים בשכניהם העבריים: 'קחו כל מה שתמצו, רק הזדרזו וצאו מארצנו כי אין בית אשר אין בו מת'.

בשל חפזן יציאתם ממצרים אין מספיק בצקם של ישראל לתפוח, וכשאופים הם ממנו צידה לדרך, יוצאות תחת ידיהם מצות.

ביום ט"ו לחודש ניסן, יוצאים כל בני ישראל אל החירות (מאתיים ועשר שנים חלפו מאז ירדתם למצרים, ארבע מאות שנה מאז לידת יצחק וארבע מאות ושלושים שנה משעת כריתת ברית בין הבתרים בין ה' לאברהם). ביוצאי מצרים 600,000 גברים מלבד נשים וילדים, וגם ערב רב מסתפח אליהם.

פרטי קרבן הפסח לדורות

לזכר ציווי קרבן הפסח, מלמדת אותנו התורה עתה את חוקי הקרבת ואכילת קרבן הפסח לדורי דורות. בין הדברים מוזכרים איסור אכילת הקרבן על ידי נוכרים וערלים, איסור אכילתו מחוץ למקום הקבוע לסעודה

שכר עבודה במצרים

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

נתינה מרצון

אם זה עונש בלבד, אכן לא היה צורך שהמצרים ייתנו את הרכוש מרצונם; מענישים אדם גם נגד רצונו. אולם מאחר שמתן הרכוש היה בו גם משום מתן שכר לעם ישראל, לכן חשוב היה שהמצרים ייתנו זאת מרצונם – דבר המעיד שזהו תשלום שכר שניתן מרצון.

זהו ההסבר לכך, שהקב"ה ציווה את עם ישראל לשאול מהמצרים כלי כסף וכלי זהב, ואחר כך נתן את חן העם בעיני מצרים, שכן בכך התקיימה ההבטחה "ואחרי כן ייצאו ברכוש גדול", בצורה המושלמת ביותר, כמתן שכר שניתן מרצון.

זיכוך מלא

מלבד זאת, היה בכך צורך גם מבחינת המהות הפנימית של יציאת מצרים. ידוע שגלות מצרים היתה בבחינת זיכוך ובירור, ועל ידה יכולה היתה התורה להינתן לעם ישראל. הביטוי של הזיכוך והבירור הזה היה בכך, שהמצרים עצמם סייעו לגאולה ונתנו מרצונם את רכושם לעם ישראל.

אולם במצרים היתה זו רק התחלת זיכוכו של העולם, ולכן היתה היציאה משם בחיפזון, תוך כדי בריחה מהרע. אולם בגאולה הקרובה לבוא יגיע העולם לזיכוכו המלא, ואז הוא עצמו יסייע בכל מאודו לגאולה. ולכן על הגאולה העתידה נאמר: "לא בחיפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו", משום שלא יהיה צורך לברוח ממציות שלילית, שכן "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ".

"זה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום"

בפרשת השבוע כבר מתקדם עם ישראל לעבר הגאולה ממצרים. המכות הרבות שהונחתו על מצרים כבר סללו את הדרך לגאולה, ועתה לא נותר אלא להנחית את המכה המכרעת ולהוציא את ישראל ממצרים.

ברגע מכריע זה, לאחר שנים כה רבות של עבדות, צריכות לכאורה כל השאיפות להתמקד ביציאה לחירות ובה בלבד. אבל אנחנו רואים שהקב"ה מדגיש את הצורך שהמצרים ייתנו מרכושם לעם-ישראל. הקב"ה מצוה את היהודים לשאול מהמצרים "כלי כסף וכלי זהב", ואחר כך הוא נותן את "חן העם בעיני מצרים", והם משאילים להם את רכושם. גם משה אומר לפרעה: "אתה תיתן בידניו זבחים ועולות, ועשינו לה' אלוקינו".

מדוע היה הדבר חשוב כל כך לפני הגאולה ממש?

עונש או שכר

הגמרא מספרת, שבימי אלכסנדר מוקדון באו בני מצרים בטענה לעם ישראל, על שרימו אותם ושאלו מהם כלי כסף וכלי זהב ולא החזירו זאת להם. על כך ניתנה להם התשובה: "תנו לנו שכר עבודה של שישים ריבוא ששעבדתם במצרים".

ניתן לפרש זאת בשני אופנים:

(א) נטילת ממונם של המצרים באה כעונש למצרים, על ששעבדו את בני ישראל.

(ב) זהו תשלום שכר לבני ישראל על עבודתם במצרים.

(מתוך הספר "שלחן שבת",

על פי 'ספר השיחות' תשנ"ב)

דור המחר

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

כלומר, יש 'דור המחר' שהוא בכל זאת 'של עכשיו'. הוא מרגיש קרוב לעולמם של הוריו, שואף להמשיך את דרכם ולחיות על פי אמונתם.

גם הוא שואל שאלות ביהדות, שכן הוא 'בן' ואינו יודע דברים רבים, אבל אלה שאלות של הבהרה. הוא מבקש לדעת ולהבין מה עושים, איך עושים ולמה עושים, כדי שיוכל לעשות ולקיים את הוראות התורה מתוך שמחה והכרה. בענין זה ברור למדי שיש להשיב לו על שאלותיו ולהסביר לו את עולמה של היהדות.

שאלות של ניכור

אבל יש "מחר לאחר זמן" – זהו 'דור המחר' ששייך לזמן אחר ולתקופה אחרת. זה דור שאין לו קשר ושייכות לעולמם של הוריו ולחיי אמונתם. השאלות שלו באות לא רק מחוסר ידיעה, אלא גם מתוך תחושה של התנכרות לחיי היהדות.

וכאן מחדשת התורה ומורה לנו, שגם 'בן' כזה, מכיון שהוא 'בנך', מוטלת עליך האחריות להשיב לו על שאלותיו באהבה ובסבלנות ולהכניסו תחת כנפי השכינה. גם הבן הזה הוא בנו יחידו של הקב"ה, וחובה עלינו לקרבו לאביו שבשמים ולהביא אליו את אור התורה.

כאשר משקיעים אהבה ותשומת לב בכל סוגי ה'בנים', מקימים "צבאות ה'" שיזכו בקרוב ממש להיכנס לגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

(מתוך הספר "שלחן שבת",

על פי 'ליקוטי שיחות' כרך ל"א)

"והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת"

לאחר ניסי יציאת מצרים ומכת בכורות, מופיעה בסיום פרשתנו המצוה לקדש את הבכורות. בענין זה אומרת התורה: "והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת, ואמרת אליו בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים". זו המצוה להעביר את המסר גם לבני הדור הבא.

המילה "מחר" דורשת הסבר. לשם מה רואה התורה לפרט מתי תבוא אותה שאלה של הבן? בכל זמן שהבן שואל, יש להשיב לו.

הכול מהתחלה

תשובה על כך מופיעה ברמז בפירוש רש"י: "יש מחר עכשיו ויש מחר לאחר זמן". רש"י מביא כדוגמה את הפסוק בספר יהושע: "מחר יאמרו בניכם לבנינו". שם מסופר, שבתום כיבוש הארץ וחלוקתה לשבטים, כאשר שבו בני גד ובני ראובן ובאו ליטול את נחלתם בעבר הירדן, הקימו שם מזבח והסבירו, שהוא נועד לשמש זיכרון לבנים, שעלולים לקום ולשאול: "מה לכם ולה' אלוקי ישראל".

כלומר, המילה 'מחר' מסמלת כאן דור חדש, שאינו מכיר כלל את הוויית הדור הקודם והוא אפילו חש זרות וניכור להכרתו של הדור הקודם. לדור זה יש לספר הכול מההתחלה ולקרבו למורשת האבות.

שאלות של הבהרה

דבר זה רמוז בדברי רש"י: "יש מחר עכשיו ויש מחר לאחר זמן".

חסידות על הפרשה בא

מידת הביטול - הכלי לישועת ה' ויקחו להם איש שה (יבג)

רבותינו ז"ל אמרו (חולין ה) "אדם ובהמה תושיע ה'
- אלו בני אדם שהם ערומין בדעה (כאדם הראשון,
רש"י), ומשימין עצמן כבהמה" (דכאי רוח, רש"י).
זהו שרמז הכתוב:

"ויקחו להם איש שה" - על האדם לקנות את מידת
הביטול בנפשו, ולשים את עצמו כשה, שיש בה מידת
הביטול יותר משאר בהמות.

(אור התורה, שמות כרך א' עמ' רפ"ה)

תכלית כל המניעות - גילוי הכוחות הנעלמים

כי אני הכבדתי את לבו (י,א)

גזרות פרעה וקושי גלות מצרים לא באו מרצונו
החופשי של פרעה אלא מפני שהקב"ה הכביד את לבו,
כדי שיתגלו ניסי ה' ונפלאותיו.

כשיהודי נתקל ב'מיצר' - בדברים המונעים אותו
מעבודת הבורא, ייתן אל לבו אשר מקור המניעות הוא
למעשה הקב"ה עצמו, המבקש לנסותו, כדי שיגלה את
כוחות נשמתו.

(משיחת מוצאי ש"ק פרשת וארא תשל"ח)

שבת שלום!!!

ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו

tanyaor4u@gmail.com



הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך
ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

צאת השבת	הדלקת נרות	עיר (שעון חורף)
17:41	16:26	י-ם
17:42	16:40	ת"א
17:40	16:30	חיפה
17:44	16:44	ב"ש



נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון